

»SLOVENE« volja
se pošti na vse strani Jugoslavije in v Ljubljani:
za celo leto 1920 . . . 180—
za pol leta . . . 90—
za četrt leta . . . 45—
za en mesec . . . 15—
Inzomstvo odelov K 240—

»Sloven« izdaja: »
za celo leto . . . K 30—
za en mesec . . . K 3—

SLOVENE

Inzerati:
Enostopna petstvarica (60 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat . . . po K 450
za redni razpis, polena itd. . . po K 60—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/5 mm K 10
Izbija vsak dan izvenredni ponedeljek in dan po prazniku, ob 6. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Neprijatelji ne vračajo; nevrnjenost pisma se ne
sprejema. Uradni telef. št. 30, uprava, št. 338.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne krate.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 340 za oglaš.
avstr. in češki 24.787, ogr. 26.511, bozn.-naro. 7563.

Primorski Jugoslovani urhoonemu svetu.

LDU Trst, 1. maja. Zastopniki političnega društva »Edinost«, gg. dr. Wilfan, dr. Podgornik in dr. Stanger so 26. aprila t. l. v San Remu izročili spomenico Vrhovnemu svetu mirovne konference in drugo spomenico ministrskemu predsedniku Nittiju.

Prva spomenica, izročena Vrhovnemu svetu, sestavljena v francoskem jeziku, se glasi v slovenskem prevodu:

»Jugoslovani na ozemlju med Dravo in Kvarnerom, katero je zasedla Italija, so sledili s strahom delovanju mirovne konference in so pretehtali iznova potom svoje politične organizacije svoj položaj s celotno na to, da se je sestal Vrhovni svet v San Remu. Njih zaupanje v načela pravičnosti in pravice, ki jih je proglasila Ententa in ki so privedla do zmage, je neomajno. Zaupajo tudi v bratsko pomoč zastopnikov kraljstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, s katerimi jih vežejo in jih bodo vezale v vseh slučajih nerazdružne idealne vezi. Vendar jim ne dopušča splošni položaj, da bi čakali kot gledalci na odločitve o svoji usodi. Nasprotno, zdi se jim nujno potrebno, da sami posežejo v razpravo. Ta nujnost se jim zdi tem bolj zapovedujoča, ker je predložila italijanska deputacija z istega ozemlja vrhovnemu svetu neko baje plebiscitarno izjavo vsega interesiranega prebivalstva, v kateri zahteva striktno izvršitev londonskega pakta glede meje med Italijo in Jugoslavijo in poleg tega še priklonitev Reke k Italiji. Nasproti tej izjavi postavljajo Jugoslovani, ki tvorijo večino omenjenega prebivalstva, potom formalnega sklepa svoje politične organizacije, ki naj ga predloži v vednost Vrhovnega sveta, gg. Wilfan (Trst), Podgornik (Gorica) in Stanger (Istra), najabsolutnejši in najodločnejši dementi.

Gori navedena italijanska izjava, ki ni navedena ime plebiscitarne je bila sklenjena na sestanku združenih nekaterih političnih strank, ki tvorijo samo manjšino celo med Italijani dežele. Kar se tiče kreditve, da se strinja s tem gotovo število občin, je treba predvsem pripomniti, da ne tvorijo te občine niti petine vseh občin in da jih ne zastopajo svobodno izmed ljudstva izvoljeni župani, ampak komisarji, ki jih je imenovala italijanska oblast. Če bi se bilo vršilo resnično ljudsko glasovanje, bi bil uspeh čisto različen. Obžalovati se mora v interesu definitivne prijateljske ureditve spora, da se

zatekajo italijanski politiki spornega ozemlja vedno in vedno k podobnim mistifikacijam, ko bi bilo vendar v korist vseh, če bi razpolagali odgovorni državniiki glede položaja dežele in glede želj prizadetih narodov samo z informacijami, ki odgovarjajo resnici. Imenovana mistifikacija je tim boleštnostna za Jugoslovane zasedenega ozemlja, ker gredo njih najbolj živo upanje in vse njih aspiracije ravno za tem, da bi jim bilo dovoljeno, da bi odločali z resničnim plebiscitom o svoji usodi.

Ako bi bili Jugoslovani s spornega ozemlja prisiljeni, da se odrečejo uresničenju svojih želja, da bi se združili s svojimi krvnimi brati v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev, bi želeli, da bi se sprejela v skupnem interesu rešitev, ki bi jo — ako bi bila izbira svobodna — gotovo odobravala velika večina Italijanov na tem ozemlju.

Predlagana rešitev bi vsebovala tvorbo vmesne države, ki bi bila popolnoma neodvisna in nevtralizirana in bi obsegala sporno ozemlje, ki leži med Dravo in Kvarnerom in med najskrajnejšimi vzhodnimi oziroma zapadnimi mejami zahtev obeh strank. Ta država bi bratski družila nalik novi Švici dele, ki bi bili odtrgani od obeh narodov. Vsa vprašanja, ki se tičejo varstva etniških manjšin in se na videz tako teško rešijo, bi bila rešena naravnim putem — vedno po vzgledu Švice — potem ustroja popolne enakosti, kar je nasprotno v narodnostnih državah, kakor sta Italija in Jugoslavija, nemogoče. In mogoče bi taka država, ki bi imela dovolj virov za svoj gospodarski obstoj, rešila pravično tudi težka vprašanja pristanišč in železnic v teh ozemljih potem enotnega in pravičnega ustroja.

Poudariti pa je vendar treba, da vmesna država, ki ne bi obsegala imenovanega ozemlja, ne bi služila svojemu stavljenemu namenu in ne bi bila sploh zmožna življenja. S tvorbo take države bi se raztelesil zapadni del Jugoslovanov pod tri suverenitete, kar bi občutno škodovalo razvoju in napredku in celo ogrožalo obstoj.

Jugoslovansko odposlanstvo upa, da bo vzel vrhovni svet obrazložene misli blagohotno v pretes.

Podpisani: dr. Wilfan, dr. Podgornik, dr. Stanger.

Druga spomenica, ki je bila izročena

omenjeno manifestacijo, vodijo izvanredvenskega originalu z italijanskim prevodom, se glasi:

»Vaša ekscelenc! V trenutku, ko ima Vrhovni svet odločiti v jadranskem vprašanju, so Jugoslovani zasedenih ozemelj, ki se raztezajo od Drave do Kvarnera, čutili nujnost, da se sliši njihov glas, in so po političnem društvu »Edinost« v Trstu, ki jih zastopa, naročili podpisanim, da priobčijo Vrhovnemu svetu mirovne konference njihovo stališče v vprašanju, ki se tiče njihovih najvišjih koristi.

Podpisani prosijo vsled tega Vašo ekscelenco kakor predsednika sedanjega sestanka Vrhovnega sveta, da vzame na znanje sledeče:

Podpisani smatrajo za dolžnost, opozoriti Vašo ekscelenco na to, da prizadevanju prebivalstva doslej ni bila dana priložnost, izraziti svojo voljo, in ta takozvana plebiscitarna manifestacija nekaterih političnih skupin tega ozemlja se ne more smatrati za svobodni izraz volje vsega prebivalstva, a niti njegove večine. Poudarjamo zlasti dejstvo, da občine, ki so podale svojo izjavo soglasja z gori-

ministrskemu predsedniku Nittiju v slovi komisariji, imenovani od italijanskih oblastev, kateri niso poklicani, da tolažijo čustva in voljo prebivalstva, ki ni bilo zaslišano v tem predmetu.

Radi tega in zaupajoč v pravičnost svoje stvari, oprte na pravico samodoločbe, zahtevajo Jugoslovani ozemelj, zasedenih po Italiji, da naj se pozove vse prebivalstvo, da odloči o svoji politični usodi potom rednega plebiscita. V tem oziru bi se lahko, so se sprejme načelo plebiscita, predložilo glasovalno vprašanje, ki bi v svrhu, da se zagotovi mirno skupno življenje obeh plemen, moglo zavzeti končno obliko poravnave med obema nasprotnima stremljenjema.

Podpisani zastopniki jugoslovanskega prebivalstva predmetnih ozemelj se pozivajo na modrost in čut pravičnosti Visokega zbora in upajo, da se ne odloči o usodi tega prebivalstva, ne da bi bilo prej zaslišano.

Blagovolite, Vaša ekscelenc, sprejeti izraz najglobokejšega spoštovanja.

Najudaneji (podpisani) dr. Wilfan, dr. Podgornik, dr. Stanger.

Vodnik Italije.

Bologna, aprila 1920.

Polagoma, skoraj da nevidno se je premaknilo ravnotežje sil v svetu četverih moči, ki režejo svet. Silna moralna premoč, ki jo je imel postavodajalec novega sveta, Wilson, je znatno oslabela, Amerika odmaknila svojo roko od mirovne konference in prepustila Evropo svoji usodi. S padcem Clemenceauja je tudi prej močnejši glas Francije postal šibkejši; ona upira svoje oči nepremično v Nemčijo, opazujoč s strahom velike krize, ki jih preživlja ta poražena velemoč, in je izgubila precej zanimanja za druga svetovno-politična vprašanja. Tudi Lloyd George, ki čuti, da se mu v domovini majoje pod nogami tla, razrahljana od močnega pokreta delavske stranke, nima več silnega vpliva, ki bi mu ga prisodili pa materijelni moči in veličini angleškega imperija. Zadnje odločitve mirovne konference nam jasno kažejo, da je znal italijanski ministrski predsednik F. Ks. Nitti uveljaviti svojo voljo. Carigrad zadene usoda, ki jo je on predpisal, v Anatoliji je dobil gospodarske koncesije in prepustil vse drugo zavzemnikom; spretno umaknil se je v ozadje, vedoč, da si tako pridobi v svetu simpatij za uro, ko se bo končno veljavno odločilo

osnovno vprašanje italijanske zunanje politike, — boj za Adrijo. Ne bo odveč, če od bližje spoznamo politične razmere, ki so dvignile tega moža na površje in če se pomenimo o krmarju, ki kaže pot Italiji.

Franc Ksaver Nitti je komaj 52leten vseučilišni profesor, doma v Melfih v južnoitalijanski provinci Basilicata. Po dovršenem študiju prava je postal profesor narodnega gospodarstva na poljedelski visoki šoli, pozneje pa profesor finančnih ved na neapeljskem vseučilišču. Razvil se je v priznanega strokovnjaka in številna njegova dela so bila prevedena v tuje jezike. Leta 1905. je stopil na politično pozorišče in je bil izvoljen za poslanca. Tri leta pred svetovno vojno ga je poklical Giolitti v kabinet in mu izročil listino trgovinskega ministra, ki jo je obdržal do leta 1914. — Do tega časa je bil znan samo kot izborni finančni in gospodarski strokovnjak, kot izrazit politik pa je nastopil šele v svetovni vojni, ko je postal zakladni minister v Orlandovi vladi po kobariškem porazu. Nastopil je s programom, ki ga ni prijel ljudstvu, a je imponiral javnosti. Zahteval je od naroda šest milijard vojnega posojila in zaklaval v senatu: »Dajte mi jih, sicer jih vzamem!« Takrat so italijanski listi odkrili, da je na njegovem značaju najznačilnejša črta geslo: Govoriti resnico! To je bilo nekaj

LISTEK.

Spomini starega dekleta.

Francoski pisatelj René Bazin. Prevaj. F. P. Hrast.

(Dalje.)

V svojem zavetišču v Parizu imamo za pometanje sob nekega starega delavca, rdečega obraza in zdi se mi, tudi rdečega mišljenja, ki smo ga vzeli v službo po pomoti nekega dne, ko je prišel k nam pijan rekoč, da nima dela. Ta človek je pravi favo, sčasoma je pa postal čisto spoštljiv in dostojen. Njegova razmršena brada, krvavo žilaste oči in njegov vedno hripavi glas mu dajejo neko sicer jako kratko avtoriteto med mladimi materami iz predmestja, ki prinašajo svoje dojenčke b gospodu zdravniku. Drugi dan se ga že ne boje več. Prvikrat pa ga ubogajo, ne delajo takega ropota in sedejo na stol, ki ga jim odkaže. To je zanj dovolj in dela se zato jako važnega. Voditeljice zavetišča, kakor jaz, imajo neko gotovo pravico, da ga pokarajo, toda le pod gotovimi pogoji: prestopok mora biti gotov in hud, predno ga pokarajo, je treba dolgo potrpeti z njim in treba je ljubeznivosti v izrazih, v glasu, v gestah itd. Toda mladenci, blondinke, ki prihajajo po enkrat ali dvakrat na teden iz usmiljenja pomagat v zavetišču, mislite, da imajo tudi ono pravico izpodbijati se nad našim »delavcem«? Kaj žel in to je bila pozabila gospodična de Saint-Franchy-jeva, ljubko aristokratsko dekletce, po materi iz stare irlandske

rodovine, po očetu iz starega nirverneškega rodu, najljubkejša izmed mladih pomočnic, toda čisto začetnica v poznavanju tistega ponosa, ki tvori temelj umetnosti, kako je treba ukazovati.

Ko sem stopila torej včeraj jutro zgodaj v zavetišče, sem opazila, da čakalnica ni bila v redu. Klopici in stoli so bili razvlečeni po celi sobi in konci niti, kosi vate, ostanki slaščic in glava polomljene punčike so se valjali po tleh. Stopim v ordinacijsko sobo. Gospodična de Saint-Franchy-jeva je urejevala zdravniške bilješke od prejšnjega dne. Čisto rdeča je bila v obraz, ko je dvignila glavo.

»Veste, gospodična,« mi je rekla, »Peter noče pometati, noče brisati, noče premakniti stola, noče ničesar, prav ničesar...«

Pozvonim. Toda Petra ni. Stopim v malo sobico, kjer imamo shranjene knjige, zapiske in steklenice za zdravila in odprem vrata v sosednjo sobico. Peter stoji, tudi on ves rdeč — kakor je bil po navadi — pri umivalniku in si umiva roke, kakor vsako jutro, ko je »izvršil svoje delo.«

»No, Peter, in metla?«

»Tamle je, gospodična!«

Pokazal je z roko, od katere je kapala voda, na metlo, ki je ležala na tleh.

»Kaj, Peter, ali nas hočete zapustiti?«

Mislim, da sem izpregovorila te besede — kakor sem jih v resnici tudi mislila — z nekim obžalovanjem. Peter je otrese roke, si jih počasi obrisal in mi rekel, gledajoč me z neko avtoriteto moža, ki vé, kaj govori.

»Ne, gospodična, nikdar ne mislim proč. Ampak k delu me pa ne pripravite več, to je je.«

»Zakaj neki?«

»Zato, ker je delala gospodična de Saint-Franchy-jeva z menoj kot Ludovik petnajst!«

»Kaj pravite? Kakor Ludovik petnajst?«

»Gospodična de Saint-Franchy-jeva?«

»Pa še kako! Prišla je v sobo, vihala nos in mi rekla: »Kaj pa vendar delate, Peter? Osem je že ura, pa je še povsod polno prahu! Storite mi to uslugo in pometite malo bolje!« — Storite mi to uslugo — govori kot kak kralj! Kaj ne živimo v republiki, da ali ne? Gospodična, Vam priznam, da morda zaslužim kako opazko, ampak pridige, tega pa ne. Saj smo vendar v republiki! Ona pa to zmerom pozabi, ta žabica de Saint-Franchy-jeva. Če bi mi bila rekla: »Peter, malo bolje bi pa že morali pometati,« saj bi se bila razumela! Ampak: »storite mi to uslugo! Storite mi to uslugo!« — Zato pa ne ubogam in ne primem več za delo. Gospodična, Vi gotovo razumete, zakaj.«

Naredila sem se kot da razumem in Peter je vzel metlo zopet v roke. —

In tako je povsod, na severu in na jugu, na vzhodu in na zapadu. Naša dežela je za Indijo prva dežela kast. Načela ne izpremenje pri tem ničesar. Kdor hoče imeti med ljudmi — razen pri najbližjih sosedih — količjak dobrega vpliva, mora poznati desetero različnih svetov, ki ima vsak svoje zakone časti, svoj zakonik o vljudnosti, dostikrat čisto svoj jezik in zmerom svoje samoljubje.

K sreči je v tej oslabei Franciji število moških in žensk, ki poznajo težko umetnost, kako je treba odpomoči človeški bedi, ohraniti malo miru in vlti ljudem malo upanja, precej veliko. Nekateri delajo to iz ljubezni do Boga, drugi iz same ljubezni do bližnjega. Pozoren opazovalec, ki bi študiral kako predmetje najsiho kategetikali francoskega mesta, bi se najpreje prestrašil vseh slabosti in grdobij, ki bi jih našel. Toda če bi vztrajal, bi čutil, da ni še vse rečeno, če je človek videl grdobijo in opozoril nanjo. Čutil bi se bistroumni nežnosti, ki spremlja sicer ne vse bolesti, pač pa mnoge izmed njih. Da bi bil človek osamljen in zapuščen v nesreči, je v Franciji, ki je tako prožeta ljubezni do bližnjega, prava izjema. In ta ljubezen do bližnjega se zdi da raste in vzrokov za to ni težko najti. Toda nihče ne pozna zakonov, po katerih se ravna ta nevidljivi prijatelj — usmiljenje, ki dela prave čudeže. Prihaja, ko ga že nihče ne pričakuje več in je že tu, ko bi človek mislil, da je nanj pozabilo. Oni, ki iščejo najhudejša bitja, največje roveže, najbolj bolne in najbolj ogrožene otroke, da bi jih pomagali, najdejo, ko pridejo do hiše, mnogokrat na cesti sled neznanca, ki je bil že pred njimi tu. »Kaj ne, saj je tista mala brinetka s številko 42, ki je izgubila moža? Ah, da, gospodična, žalostno, žalostno!« — Troje otrok? — Več kot dva vsekakor, ker je že sosedja iz prithičja, ki ima nekaj pod palcem, vzela najstarejšega k sebi. In potem so zbrali po hišah nekaj premoga, ne kdovekaj, ampak vendar se zdi človeku v nesreči dobro, kaj ne?« (Dalje.)

novoga v takratni italijanski politiki, kjer je vladal splošno nazor, da morajo vlada-joči lagati. Polagoma je Nitti stopal v ospredje, četudi se ni mogel opirati na no-beno izmed mogočih strankarskih sku-pin. Nittijeve finančne akcije so imele uspeh, njegovi gospodarski politiki se ima v prvi vrsti zahvaliti Italija, da ni njena industrija ohromela. Zato ga je Italija po končani vojni poslala skupno z Orlandom in Sonninom na mirovno konferenco v Pariz, odkoder se je pa znal v pravem času oddaljiti, ko je Orlando s svojo trmo-glavostjo začel zapravljati simpatije za-veznikov, ne da bi kaj pridobil Italiji. Ob Orlandovem padcu začetkom 1919 je po-stal Nitti vodnik Italije.

Ob nastopu svoje vlade je Nitti pro-glasil, da bo sledil »programu življenjskih nužnosti« italijanske države. Z drugimi be-sedami: Kar je hotela nacionalistična struja z Orlandom na čelu izsiliti na mi-rovni konferenci, to smiša doseči Nitti po ovinkih, potem kompromisov, ki nudijo dvojno ugodnost, da namreč pridobe državi simpatije sveta in da ji pridobe v bistvu isto, kar je hotela direktno in ne-prikrito izsiliti. Nittijevo stališče se je po-lagoma utrjevalo, četudi se še danes ne more opirati na zanesljivo večino v zbor-nici. Ljudska stranka, socialisti in vojna stranka (combattenti) ga trpe, ne da bi ga naravnost podpirali, skrajni nacionalisti so proti njemu, celo del liberalcev ga je zapustil. Vzrok, da se drži, leži v dejstvu, ki ga je pribil sam v senatu: »Ne mislim ostati na vodilnem mestu, toda kdo bi mo-gel vzeti nase to breme?« Socialisti, ki so najmočnejša skupina, pripravljajo tla za socialno revolucijo, zapleteni v celo vrsto mezdnih in političnih bojov, nočejo pre-vezeti dediščine liberalnega gospodarstva. Ljudska stranka je sicer močna v zbornici in ima silno oporo v kmetih in tudi med delavstvom v Gornji Italiji, tako močna pa zopet ni, da bi mogla vladati. Proti iz-razito liberalni vladi bi pa stopili obe na-vedeni stranki v odločen boj. Nitti plava v sredi — in vlada.

Ni mogoče zanikati, da je mož bistre-ga pogleda in velikih zmožnosti. Imel je pogum, da je svoji od slepega nacionalizma razburkani domovini povedal resnico, da stoji pred gospodarskim in socialnim po-lomom. Razpisal je novo državno poso-jilo, ki je državi prineslo 20 milijard lir in je s tem ustavil nadaljno tiskanje banko-cev. Izdelal in deloma uveljavil je obsežen finančni načrt, ki naj prispeva k gospo-darski sanaciji države.

S tem tihim delavcem in spretnim diplomatom se bodo morali Jugoslavo-vani boriti za morje. Uspeh jim je zanjamo-čen, če gospodarsko ojačijo in konsolidirajo svojo državo in če začno reševati velika socialna vprašanja, katera trkajo po pet-letnem uničevanju na vrata vseh moder-nih držav.

Vojno posojilo v Avstriji.

V Nemški Avstriji se je kmalu po pre-vratu ustanovilo društvo »Währungs-schutz« (»Obramba valute«), kojega delo-vanje se ne tiče samo valutnega vpraša-nja, temveč tudi vojnih posojil. V tem društvu sodelujejo najmenitnejši finančniki, odborniki in ravnatelji bank in hranilnic ter odlični narodnogospodarski veščaki. Društvo se je postavilo že od svojega ob-standa na stališče, da mora država vojna posojila v izogib težkemu oškodovanju gospodarstva popolnoma pripoznati. Od-klanja vsako okrnjenje vojnih posojil, bo-disi na nominalni vrednosti, bodisi na ob-restih, — na drugi strani pa zastopa mne-nje, da si naj država zmanjša bremena s pravico oddaje premoženja imovitejših slojev. Svojim zahtevam je dalo društvo krepke poudarek z živahno agitacijo, z letaki, s snovanjem podružnic in s pri-redivitvijo mnogih shodov. Smotreno delo-va je društva je imelo popoln uspeh. Izplače-vanje kuponov vojnih posojil se v Nemški Avstriji po prevratu ni ukinilo in so se ku-poni posojil, kojih imetniki so dokazali, da so avstrijski državljani, izplačevali ka-kor pred prevratom.

Ker bi se moralo I. avstrijsko vojno posojilo vrniti že 1. aprila 1920, je avstrijski državni tajnik za finance (finančni mi-nister) dne 20. februarja 1920 na podlagi zakona z dne 23. januarja 1920 razpisal novo posojilo na srečke (4% österr. Los-anleihe 1920), ki ima namen, da nudi po-sestnikom I. vojnega posojila priliko, da zapadle obveznice zamenjajo za nove srečke. Srečke v nominalnem znesku 1000 K se obrestujejo po 4% in se v štiridesetih letih dvakrat na leto izrebujejo. Izrečane srečke so deležne dobitkov v znesku od 1000 K do 1.000.000 K oziroma v najugod-nem slučaju 1.500.000 K. Srečke je bilo prvotno možno nabaviti le na ta način, da se polovica nabavne cene vplača v goto-vini, druga polovica pa v obveznicah voj-nih posojil, kasneje se je pa to izpremenilo in se more sedaj tudi cel znesek položiti v gotovini. Avstrijski finančni minister upa, da se na ta način da izvesti brez te-

žave prostovolna konverzija I. avstrijske-ga vojnega posojila, v kolikor ga je v po-sesti avstrijskih državljanov. Ker izkušnja kaže, da je povpraševanje po obrestono-snih srečkah vedno veliko, ga to upanje najbrže ne bode varalo, uspeh podpiso-vanja novih srečk pa še ni znan, ker se podpisovanje še ni zaključilo. Razpis po-sojila na srečke je imel za posledico, da se je tečaj vojnega posojila v Avstriji, kjer je po prevratu padel na 40 do 50, zopet iz-dajno dvignil, tako da je znašal tečaj pr-vega avstr. vojnega posojila dne 1. marca 1920 99, tečaj ostalih avstrijskih vojnih posojil pa povprečno 70.

Najvažnejši uspeh prizadevanj društva »Währungsschutz« pa je vladni predlog o prevzetju vojnih posojil, ki se je predlo-žil avstrijski narodni skupščini. Ta zakon izreka, da prevzame Avstrijska republika vojna posojila svojih državljanov v pol-nem obsegu, to je brez znižanja glavnice ali obresti. Prevzamejo se obveznice voj-nih posojil, ki so že označene s svojčas uvedeno kontrolno znamko ali pa so v po-sesti oseb, ki imajo domovinsko pravico v Nemški Avstriji ali ki jo pridobijo do rati-fikacije mirovne pogodbe. Tudi v drugih slučajih bode avstrijska finančna uprava po svojem preudarku pripoznala vojna po-sojila kot dolg avstrijske republike, na primer v slučaju, če stanuje in trguje če-škoslovaški državljani dolgo let v Avstriji in poseduje vojna posojila, ki jih je pod-pisal v svojem bivališču.

Z razpisom posojila na srečke in s prevzetjem obveznic vojnih posojil, ki so last avstrijskih državljanov, je avstrijska vlada kot prva izmed novo nastalih držav priznala dolžnost, da štiti državljane, ki so svojčas podpisali vojna posojila. To po-stopanje je v inozemstvu napravilo naj-boljši vtis. Ententni krogi priznavajo, ka-kor poročajo listi, da se avstrijska vlada navzlic težkemu položaju, v katerem se nahaja, prizadeva, da ne preloma državlja-nom od prejšnje vlade dane besede in da tako varuje državni kredit na znotraj in na zunaj. Kasneje bomo izpregovorili nekaj več o srečkovnem posojilu, posebno ko se bo videlo, kakšen je uspeh podpiso-vanja.

A. o.

Plebiscitna komisija za Koroško imenovana.

LDU Pariz, 30. aprila. (DunKU) Po-slaniška konferenca se je pečala v svoji včerajšnji seji tudi z določitvijo delokroga celovške komisije. Določeni so nastopni člani komisije: Chambrou za Francijo, pol-kovnik Pech za Anglijo in knez Borghese za Italijo.

Poljska ofenziva proti boljševikom.

Varšava, 3. maja. Protinapad poljske vojske se razvija z velikim uspehom. Za-vzeli smo mesta Ovruc, Černobyl, Zytomierz, Berdyčov, Vinnica, Zmerynka, Mo-hylov podolski. Ljudstvo z navdušenjem pozdravlja našo armado. Osvojili smo 15.000 ujetnikov, 70 topov, velike mno-žine vojnega materiala, 100 strojev 3000 vagonov. Boljševiki se umikajo v velikem neredu.

LDU Moskva, 2. maja. (Brezlično.) O priliki poljske ofenzive je razglasila sovjetska vlada »Vsem delavcem, kmetom in poštenim meščanom v ruski državi, da je kapitalistična Poljska s pomočjo Petljure in s francoskim denarjem osvojila Žitomir in ogroža Kijev. Več ukrajinskih enot je baje prestopilo k sovražniku. Poljska je doslej prikrivala svojo politiko in namerava po-staviti vso Ukrajino pod Petljurev direk-torij in voditi ravno tako osvojevalno po-litiko kot Hohenzollernci. Poljski nevarno-sti bi se dalo brez truda odpomoči, če ostanjejo Rusi složni.

LDU Moskva, 3. maja. (Brezlično.) Ljudski komisar za zunanje posle ukrajinske sovjetske republike Rakovskij je spo-ročil poljskemu zunanjemu ministru, da po poročilih onih rdečih čet, ki so utekle iz ukrajništva, poljski častniki morijo vse komuniste in mučijo žide zlasti pred smrtjo. Sovjetska vlada bo odredila po-trebne protiodredbe. V poljskem meščan-stvu se je določilo število talcev, ki bodo drug za drugim izgubili življenje za vsako trpinčenje komunistov.

LDU Moskva, 3. maja. V »Izvestiji« je Trockij izjavil, da začnjenja sedaj neizpro-sen boj proti Poljski, ki bo končoveljavno odločil o usodi obeh držav.

Francija.

Splošna stavka.

LDU Pariz, 2. maja. (DunKU — Havas) Splošna delavska zveza je priobčila pro-glas, po katerem je sklenil njen odbor, pri-tegniti tudi železničarje k stavki delavcev, mornarjev, pristaniških delavcev in rudar-jev. Odbor je pozval delavstvo, naj na dan 3. maja prične stavkati.

Mirovni posvet.

Mirovna pogodba za Mažarsko.

LDU Pariz, 2. maja. (DunKU — Havas) Poslaniška konferenca se je sestala dopol-dne. Mažarski mirovni delegaciji bodo iz-ročili pogodbo 6. maja. Za odgovor ji do-volijo desetdnevni rok. Dalje je razprav-ljala konferenca o prodaji civilnih letal Nemčiji po zaveznikih.

Poziv slovenski javnosti.

Plebiscit za slovenski Korotan, zi-beljko našega naroda, je pred durmi. Vsa nemška javnost dela s polno paro, da bi nam iztrgali pas A ali vsaj rešili pas B. Nabirajo denarne prispevke, mesta stra-dajo, samo zato, da bi nudili zadnji čas vsega dovolj in bi s tem kupili sestradano ljudstvo. Pisatelji in umetniki pošiljajo brezplačno svoje doneske propagandne-mu odseku, ki že sedaj preplavlja glosa-valno pokrajino z letaki, brošurami in slikami.

In pri nas?

Pojdi in stori tudi ti tako!

Vsa tozadevna pojasnila daje Narodni svet v Velikovecu.

Politične novice.

+ Dr. Trumbič o jadranskem vprašanju. Minister za zunanje stvari dr. Trum-bič je izjavil sotrudniku »Beogradske Štampe«, da je naša mirovna delegacija popolnoma uspevala v svoji zahtevi, na ka-tero je pristal vrhovni svet, da se namreč jadransko vprašanje reši med interesirani-ma strankama, t. j. med nami in Italijo, a ne z eno potezo s peresom. Velika je mo-ralna zmagala za nas male zaveznike, čigar vloga se je doslej omejevala samo na re-ferate brez naše udeležbe na razpravah in brez sprejetja naših želja. Sedaj pa so prvič bile sprejete naše želje glede re-šitve jadranskega vprašanja, o kateri pa se vnaprej ne more še nič reči. Razgovori bodo zahtevali žrtve na obeh straneh. Srbiji, ki je doprinesla toliko žrtev, se bo nudilo popolno zadoščenje. (LDU)

+ »Naprej« z dne 2. maja t. l. je pri-nesel pod zaglavjem: »Kdo ni odredil vsaj svojem dostopnih pogrebov« dopis, v katerem trdi, da se pri pogrebu na Zaloški cesti padlih ni varovala pieteta in da so se prepeljali nekateri izmed padlih ponoči k Sv. Križu in se je izvršil pogreb brez navzočnosti svojcev. — Z ozirom na to se uradno pojasnjuje: Pieteta se je va-rovala v vseh ozirih. Mrlički so bili polo-ženi takoj po sodni obdukciji na mrtvaški oder. Svoji so bili pravočasno obveščeni — tudi dnevno časopisje je objavilo imena vseh padlih in je bil dovoljen vsakomur separaten pogreb, za kogar se je to želelo. Če se je izvršil pogreb nekaterih brez nav-zočnosti svojcev, je vzrok to, da se nihče ni javil. Dasi je potekel določeni čas že v ponedeljek jutraj, je uprava čakala na svoje še ves dan. Ker se ni oglasil nihče, so se prepeljali mrlički potem ponoči na pokopališče in pokopali drugi dan jutraj. To so dejstva; če trdi kdo kaj drugega, je ali slabo informiran, ali pa porablja žalo-stni dogodek v hujkajoče namene.

+ Volitve na Slovaškem. Prve vo-litve na Slovaškem so vzbudile pričudenje v češki javnosti. Ljudska stranka ni doži-vela uspeha, ki se ga je bila nađejala, pro-drli so v glavnem socialni demokrati. Iz-vojenih je bilo v poslansko zbornico 21 socialnih demokratov, 9 pristašev ljudske stranke in 8 kandidatov narodno-kmet-ske stranke. Glavni vzrok, da je prodrla soc. demokracija, je v dejstvu, da slovaška ljud-ska stranka ni mogla prevesti trdne poli-tične organizacije. Narodno-demokratske »Lidove Noviny« opisujejo zmagao social-nih demokratov takole: »Soc. demokratska stranka na Slovaškem ni slovaška, ona združuje v sebi vse nezadovoljne življe, vodena je v mažaronskem duhu in je vsto-pila v osrednjo češkoslovaško soc. demo-kracijo samo zato, da bi varala volike. Če so na dan volitev klicali mažarski social-ni demokratje: »Naj pogine Pešta, žive! Praga!« potem resen politik ne sme še biti vzradoščen nad udanostjo mažarskih so-drugov v češkoslovaški republiki. Danes kličejo: »Žive! Pešta!«, ko je Horthy pre-magal boljševizem. Sicer pa njih srce hre-peni po stari domovini.« — Skoraj tako kot mariborski sodrugi-nemškutarji pri nas!

+ Demonstracija dunajskih obrtnikov. Organizacije dunajskih obrtnikov so pri-redile pred rotovžem velikomno protestno zborovanje proti davčni politiki socialnih demokratov. Zborovanja se je udeležilo nad 100.000 oseb, naenkrat je govorilo po sedem govornikov. Glavni govor je imel na shodu načelnik krščanske socialne stranke, poslanec Kunschak. Sprejete so bile resolucije, ki se obračajo proti sedanjim nepravilnim oblikam zakona o oddaji premo-ženja in proti državnim gospodarskim cen-tralam. Velikanska množica je šla potem na Ring in pred parlament. Z rampe je

posl. Kunschak pozval obrtnike, naj se tesno združijo v brambo svojih pravic in v obrambo pred blodnimi eksperimenti so-cialnih demokratov.

Dnevne novice.

— V Krškem je umrl dne 28. aprila šolski svetnik g. Anton Santel, bivši gim-nazijski profesor v Gorici, star 76 let.

— Poroka. Dne 26. aprila se je poro-čil na Toplicah g. Ivan Sitar z gdno. Mici Kump. — Castitamo!

— Smrt — v cvetju mladosti! S Ko-roškega se poroča: Dne 24. aprila se je poštna uradnica Rija Hribar, doma iz D. Marije v Polju pri Ljublj., ponesrečila, najbrže v Krki, a to ni gotovo, ker videl je ni nihče. Njeno truplo se do danes še ni našlo, zato se ne more nič pozitivnega poročati. Ona ni namenoma skočila v vodo, kakor poroča »Jugoslavija« od 30. aprila. Omenjena je zadnji čas službovala pri poštnem uradu Grabstana, bila je izvea kakor v uradu jako pridna, poštna in vestna v svoji službi. — N. v m. p.l

— Otroški vrtec in glasbena šola šol-skih sester v Celju priredi v nedeljo 9. ma-ja ob 16. uri (štirih popoldne) v veliki dvo-rani Narodnega doma igre s petjem, god-bo in plesni venček z žigicami. Vstopnice se dobivajo v trgovini Goričar & Leskov-šek, v nedeljo pa pri blagajni v Narodnem domu. (K)

— Pomoč pogorelcem iz Goriške v Labudu na Koroškem! Dne 20. aprila je nastal ogenj v Farnivasi pri Labudu na Koroškem in uničil goriškim begunskim družinam Monfreda, Felle in Plevnik vse imetje do zadnjega. Imenovane družine so v veliki bedi, pomilovanja vredni in pod-pore potrebni. Prispevke za pogorce iz Labuda nabira okrajno glavarstvo v Slov. Gradcu.

— Glavna skupština Udruženja jugo-slavenskih inženjerov in arhitektov. Ove go-dine 24. i 25. maja održavajuće se u Za-grebu prva glavna skupština »Udruženja jugoslavenskih inženjerov i arhitektov«. Ovoj će skupštini saučestvovati inženjeri iz svih krajeva naše države, pa će imati karakter manifestacije celokupnog inženjerskog sta-liša za jedinstvo i obnovu Jugoslavije. In-ženjeri i arhitekti Jugoslavije najvažniji su preporodni element na svim poljima na-rodne privrede, oni su u prvom redu po-zvani da racionalno i intenzivno iscrpe sve latentne i mrtve sile naše zemlje, da se čim prije oporavimo od posledica rata i stupi-mo u zdrav i napredan život. U to ime pozdravljamo kongres naših inženjera i arhi-tektov, te mu želimo najbolji uspeh.

»ings.«

— Kako bo izpadel plebiscit v con-i »A« na Koroškem? Tako, kakor bomo ho-teli sami. Ako bomo posvečali dovolj po-zornosti in ljubezni tem lepim krajem in njegovemu prebivalstvu, pojde ljudstvo pri glasovanju gotovo z nami. Zato naj vsi, ki v poletju radi potujejo, potujejo po slov. Koroškem. Ko bo ljudstvo videlo, da res čutimo z njim, odpadejo sami od sebe vsi dvomi. Letoviščarjem, ki si žele udobnih in lepih letovišč, bi priporočali kraje ob Baškem, Vrbskem in Klopinskem jezeru. Lepota teh krajev je tako pestra in nepre-kosljiva, da mora očarati slehernega člo-veka, ki ima smisel za naravne krasote. Dobra železniška zveza, ugodne cene. In-teressantje naj zahtevajo podrobnih podat-kov od Jugoslov. gen. kom. za tujski pro-met v Ljubljani ali pa od ekspoziture ju-goslovanskega gen. kom. v Borovljah.

— Kotmaraves. (Junakov grob.) An-ton Babnik, junak jugoslovanski, neznani nam po rodovini in obličju, še tvojega imena dolgo nismo poznali, da ga zapiše-mo na križ, in vendar si naš brat, ki si prelil svojo kri za svoje toliko zaničevane in teptane brate. Oni, ki jim ni sveta ma-terina beseda, ki ne poznajo ljubezni do brata, niso poznali tudi ljubezni do ran-jenca. Nikdar ne bomo pozabili, da so te prosečega pomoči streljali v usta in hrbet, da so ti mrtvemu strli roke in noge in da so te vlačili po obrazu. Hofstättarji, Ja-ritzi žihpoljski, večna vam sramota. »Med metodle ga pokopljite«, je rekel Aišov. Da, res počivaš zdaj med brati, a časten je tvoj grob, posut je z vencami in cvetlicami in kropljen od bratov z blagoslovljeno vodo. Anton Babnik, ti si dal življenje, iz tvojega groba pa vstaja novo življenje ko-roškemu ljudstvu, življenje svobode in pro-stosti. V znak žalosti piplola na obletnico tvoje smrti črna zastava z zvonika in vsa-ko oko je bilo rošno, ko so ti pevci zapeli na grobu žalostjinko. Tvoji roditelji, more-biti tudi nevesta tvoja išče neznani tvoj grob. Hvaležni občani iz Kotmarevesi vam pošiljamo vest v svet, da tukaj med nami čaka svojega plačila in vstajenja narednik Anton Babnik, ki je bil zavratno umorjen 29. aprila 1919 od podivjanih nemšku-tarjev.

— Odprto pismo prizadetim. Prejeli smo: »Gospod urednik, izvolite objaviti v svojem cenj. listu v varstvo moje časti sledečo izjavo: Doznan sem, da me gotovi ljudje, o katerih bi tega nikdar ne mogel verjeti, črnijo pred spodnjekoroško iav-

nostjo kot komunističnega eksponenta, ki ima zveze z ljubljanskimi, zagrebškimi, menda tudi s celovškimi komunisti (— če tudi z Mosko, tega še ne vem!) in je kot tak seve prav dobro plačan. Da se mi radi mojega zanimanja za najbednejše sloje krade edino bogastvo, kar ga imam, mojo čast, tega nikdar ne morem mirno dopustiti, dokler so mi v urejeni državi še pravna sredstva na razpolago. Lahko miselnemu obrekovanju, ki me hoče diskreditirati, pa bom odgovoril z delom v smislu svojega krščanskega in socialnega prepričanja. — Ljubljana, 3. maja 1920. — Cand. phil. Fran Sušnik, član »Danice«.

— **Moravče.** Dne 30. aprila so pokopali v Moravčah akad. kiparja gosp. Ivana Povirka. Padel je kot žrtev vojne, vsled jetike, katero je dobil pri vojaki. Z njim je legel v grob umetniški talent, v katerega se je stavilo z vso pravico mnogo nad in upanja. Bil je eden onih redkih slovenskih umetnikov, kateri je občutil vso srečo in nesrečo našega kmeta, kar se tudi zrcali iz vseh njegovih del in umotvorov. Da bi pa predstavil svojo individualnost z vso močjo in silo, kot je sanjal, mu pa ni bilo usojeno. Smrt ga je prehitela že v začetku njegove poti. Naj počiva v miru!

— **Slomškova zveza.** Podružnično zborovanje za ljubljansko okolico se vsled obstoječih razmer ne bo vršilo 6. t. m. Čas in kraj zborovanja naznanimo pozneje. (K)

— **Kamniška podružnica Slomškove zveze** je zborovala 22. t. m. v Domžalah. Dasi je bil vlak ustavljen in je vrhutega bilo še slabo vreme, se nas je zbralo lepo število. — Tovariš Maks Koman nam je predaval o doživljajih v ital. ujetništvu. Slišali smo prav zanimive reči. Tudi smo sprejeli več resolucij, ki jih objavi »Slov. Učitelj«. Tu omenjamo samo eno, namreč to, da Unijo pozdravljamo in pristopimo vanjo, ako bodo pravila sestavljena v smislu resolucij občnega zbora »Slomškove zveze«.

— **Promet na južni železnici.** Obratno ravnanje južne železnice naznanja: O polnoči od 2. na 3. maj se vzpostavi na vseh progah južne železnice celotni osebni promet v istem obsegu, kakor je bil pred izbruhom stavke. Razen tega vozijo tudi še vlaki: št. 35a in 36a na progi Ljubljana—Maribor in št. 509a in 502 na progi Zidani most—Zagreb. Nadalje vozita vsak ponedeljek in petek na progi Zidani most—Zagreb brzovlak št. 512, vsak torek in soboto pa brzovlak št. 513; ta dva vlaka vozita kurzne vozove Dunaj—Zagreb in Dunaj—Belgrad. Izjemoma vozita ekspresna vlaka št. 3 in 4 v tekočem tednu tudi v sredo in četrtek. Čas prihoda in odhoda vlakov je razviden iz stenskega voznega reda. Opozarja se pa, da odhaja vlak št. 39 po voznem redu od 1. maja iz Maribora ob sedemnajstih, torej 30 minut pozneje kakor dosedaj, in prihaja v Ljubljano ob 21.52.

— **Popolno poročilo o Vseslovenskem trgovskem shodu** izide v kratkem tiskano. Naročila sprejema »Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Cena izvodu K 12.—, po pošti 20 v več. (k)

— **Javna dražba lesa** v Žirovniški planini pod Stolum. Dne 9. maja t. l. se vrši v Mostah pri Žirovnici (Gorenjsko) v prostorih gostilne Matič ob 3. uri popoldne javna dražba kakih 1000 m³ jelovega in smrekovega lesa iz srenjskega gozda pod Stolum. Les se lahko ogleda vsak dan od 3. do 8. maja t. l. na licu mesta. Vsa pojasnila daje načelnik Ivan Matič v Mostah. — Gospodarski odsek vasi Moste in Žirovnica.

Ljubljanske novice.

lj »Društvo ljubiteljev poljskega naroda« priredi akademijo v torek dne 4. maja v mali dvorani Narodnega doma. Začetek ob 6. uri zvečer. Poleg kratkih predavanj iz poljske literature (v slovenskem jeziku) in deklaracij (v poljskem jeziku) je na sporedu tudi petje poljskih pesmi; pojeta gg. operna pevca Jos. Stepičevski in H. Zathay. Vstopnine ni. Vsi društveniki in drugi prijatelji poljskega naroda se vljudno vabijo na to akademijo.

lj **Osrednji svet družbe sv. Elizabete** ima sejo v sredo, 5. maja ob štirih popoldne v »Jugoslovanski tiskarni«, II. nadstr. V osrednjem svetu so tudi predsednice in podpredsednice vseh konferenc, ki se istotako vabijo.

lj **Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov** ima redne pevske vaje v torkih ob pol osmih zvečer in v nedeljah ob 11. uri popoldne. Ker se bliža nastop društvenega pevskega zbora, je nujno potrebno, da prihajajo vsi pevci k vsem skušnjam.

lj **Seja Ljudskega odra** je danes ob 7. uri zvečer v pisarni Ljudskega odra. Prosimo zanesljivo udeležbe.

lj **Seja Nove založbe** se vrši danes ob osmi uri zvečer v Jugosl. tiskarni v navadnih prostorih. Vsi odborniki naj se seje zanesljivo udeležbe. (K)

lj **Gospodje inženjerji** se opozarjajo na sestanek v sredo 5. maja ob 20. uri v magistratni posvetovalnici. Na sporedu je poleg društvenih zadev času primerno in

zanimivo predavanje gosp. inž. Vurnika o organizmu človeškega stanovanja.

lj **Predkane omejitve.** Policijsko ravnanje je z večeršnjim dnevom preklicalo svoj razglas z dne 24. aprila glede zbiranja ljudi na cestah, zapuščanja doma po 10. uri zvečer, zapiranja vežnih vrat ter zapiranja gostiln in kavnarn. S tem so uveljavljeni zopet prejšnji predpisi. Prepoved točenja alkohola ostane še nadalje v veljavi.

lj **Prvo ljubljansko delavsko konsumno društvo**, katero je ustanovil rajni, nepozabni dr. Krek pred 25 leti, je 25-letnico praznovalo v nedeljo, dne 2. majnika t. l. z izrednim občnim zborom, na katerem so se spremenila pravila tako, da bodo odgovarjala povečanemu delokrogu društva, katero je po vzorcu Jugoslovanske strokovne zveze ustanovilo tekom zadnjih dveh let 25 prodajalen, ki prav dobro poslujejo. Ker dosedanja višina deležev po 30 kron ne odgovarja dejanskim razmeram, so se povišali deleži na 100 kron. Na občnem zboru so bili zastopani tudi člani iz Trbovelj, iz Mežice na Koroškem in iz Sv. Križa na Dolenjskem. Poročal je zaslužni predsednik g. Alojzij Kocmur, o razvoju združništva z ozirom na delavstvo je govoril urednik g. Kremžar.

lj **Razpisane natečaja za zgradbo uradnega posloja Trboveljske premogokopne družbe** v Ljubljani udeležil se je s projektom, označenim z geslom »Nova doba«, ki je bil po ocenjevalni komisiji odlikovan s pohvalnim priznanjem, mestni stavbeni komisar v Mariboru, arhitekt g. Ugon Schell. Projekt ni mogel biti pri razstavi označen s pravim imenom projektanta, ker je njegovo privoljenje, gotovo vsled prometnih in železniških zaprek, povzročeni po stavki, družbi dospelo šele po končani razstavi. Trboveljska premogokopna družba v Ljubljani.

lj **Alkoholna prepoved in ljubljanski gostilničarji.** Oblasti v Ljubljani so zaprle 8 gostilen, katerih lastniki se niso ozirali na prepoved točenja alkoholnih pijač. Vsakega gostilničarja kaznujejo s 4000 kronami globe. Ljubljanci in Ljubljanki, kateri ljubijo vinsko kapljico, so odromali v nedeljo na deželo, preklinjajoč komuniste, kateri so povzročili protialkoholno prepoved, da dobe četudi ne sladkega vinca s Krške gorice, pa vsaj kaj, kar po vinu diši. Ker so Ljubljanci zvit ljudje, se je marsikateri tovaršiji posrečilo pregovoriti gostilničarje, da so jim postregli, ker so jim natvezili, da se že sme v Ljubljani točiti vino in pivo. Z zaprtjo gostilen, katerih je v Ljubljani res vsaj eno tretjino preveč, so najbolj zadovoljni pri stanovanjski komisiji. Prepoved točenja alkoholnih pijač je povzročila v zvezi z ugodnim vremenom, da so prišle cene vinu padati.

lj **Vlom v dramatičnem gledališču.** Dne 3. maja ob 5. jutraj je slišal gledališki mojster Viljem Leben v gledališču šum. G. Leben je vstal in šel v gledališče, kjer je videl, da je skočil skozi okno neznan moški in izginil v Gledališko ulico.

lj **Tiste barake** bo treba zažgati, pravi krtajni sodnik g. Avsec dvema gospema, kateri stanujeta v barakah za klavnico, katerih stanovalke se vedno tožarajo med seboj zaradi jezika. V predstojećem slučaju sta se prizadeti gospe zopet poštono zmerjali. Sodnik se je posrečilo, da sta se hudi ženski spravili. Ob tej priliki je povedal sodnik, da ker vse veriji, je tudi on sklenil, da od 1. majnika naprej poviša globe za 100 odstotkov.

lj **Tatvina.** V trgovini pohištva Brata Sever na Gospasvetski cesti je bil v soboto, dne 24. aprila iz pisarne ukraden Remington pisalni stroj, model 10. Vlomljeno je bilo skozi vežna vrata ter je tat izginil brez sledu. Kdor ga izsledí, dobi lepo nagrado.

lj **Tatvina v obuvalnici** deželne vlade za Slovenijo. Od sobote ob 14. do ponedeljka jutraj je bilo vlomljeno v obuvalnico deželne vlade za Slovenijo. Tat je z vetrihom vlomil v pisalno mizo gospoda ravnatelja in vzel iz njenega predala ročno blagajno, v kateri je bilo 1600 kron in 5 kosov rezanih potplatov. Tat je še prej, ko je vlomil v mizo, zavil pisalni stroj in gornje dele čevljev, katere je očividno tudi nameraval odnesti, toda ker se mu je posrečilo najti ročno blagajno, je pustil pripravljena ovoja in še vlomilno orodje: vetrih in dve klešči, ter se zadovoljil z ročno blagajno.

Dijaški vestnik.

d Redni občni zbor jugosl. katol. akad. društva Danice v Ljubljani se vrši v sredo, 5. maja točno ob 18. zvečer v Mali dvorani hotela »Union« s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika; 2. poročilo odbornikov; 3. izbor predsednikov; 4. sprejem novih članov; 5. izpolnitev odbora; 6. slučajnosti. Vsi tovariši se pozivajo, da se izredno važnega občnega zbora gotovo udeležbe. Vabljeni so tudi gg. starešine. (K)

Orlovski vestnik.

Seja predsedstva Orliške zveze in vadijskega zbora se vrši v sredo t. j. 5. maja 1920 točno ob 5. uri popoldne v Jugoslovanski tiskarni III. nadstr. Ker so na programu važne točke, prosim, da se jo vse sestre zanesljivo udeležbe. Bog živi! Predsednica. (K)

Najnovejša poročila.

JADRANSKO VPRAŠANJE.

LDU Belgrad, 3. maja. Minister zunanjih stvari dr. Trumbić je posetil predsednika vlade, nato pa je bila seja, na kateri se je pretresalo jadransko vprašanje.

LDU Belgrad, 3. maja. Na večeršnjí seji ministrskega sveta pod predsedstvom regenta sta naš minister zunanjih stvari dr. Trumbić in delegat dr. Žolger podala ekspozice o jadranskem vprašanju. Potem se mora definitivno določiti osnova, na kateri želi vlada končno rešiti jadransko vprašanje. Na prihodnji seji se bo reševalo vprašanje, kje se bodo pogajanja vršila. Za sedaj kaže, da bo šel dr. Trumbić italijanskemu ministru Scialoj na roko in da bo sta skupno določila kraj konference.

LDU Belgrad, 3. maja. Našega ministra zunanjih stvari dr. Trumbića je sprejel v avdijenci regent in ga pridržal na kosilu. Dr. Trumbić mu je razložil stanje jadranskega vprašanja.

POGAJANJA Z ITALIJO.

Belgrad, 3. maja. (Izvirno.) Naša mirovna delegata dr. Trumbić in dr. Žolger bosta v kratkem odpotovala s prejetimi vladnimi navodili k pogajanjem z italijanskimi delegati. Naši in italijanski delegati se bodo sestali bržkone v kakem mestu ob glavni progi proti Parizu.

DR. VESNIČ V BELGRADU.

Zagreb, 3. maja. (Izvirno.) Dne 3. t. m. je dospel na svojem potovanju iz Pariza dr. Vesnić s svojim tajnikom v Zagreb. Na kolodvoru je izjavil prisotnim častnikarjem, da je bil pred odhodom iz Pariza nenadoma pozvan k predsedniku francoske republike Deschanelu, pri kateremu je bila v prisotnosti ministrskega predsednika Milleranda važna seja. Razpravljalo se je ob tej priliki o naših zunanjih vprašanjih, predvsem o jadranskem vprašanju. Dr. Vesnić je izjavil glede našega notranjega položaja, da bo takoj, ko pride v Belgrad, stopil v stik z vsemi strankami, da se doseže sporazum glede koncentracijske vlade. Izrazil je upanje, da bo imelo njegovo posredovanje uspeh.

Belgrad, 3. maja. (Izvirno.) V Belgrad je došel dr. Vesnić ter takoj pričel s sondiranjem terena v svrhu sporazuma glede sestave koncentracijskega kabineta. V Belgrad je dospel tudi delegat Radović.

DR. VESNIČ PRI REGENTU.

LDU Belgrad, 3. maja. Naš delegat na mirovni konferenci in poslanec Vesnić je dospel iz Pariza in ga je regent takoj sprejel. Nato je imel konference s politiki obeh strank. Pričakuje se, da bo te dni rešeno vprašanje nove vlade.

PASIČEVA BOLEZEN.

LDU Belgrad, 3. maja »Epoha« piše: Pašić vsled slabega zdravja ni mogel priti v Pariz. Odšel je v kopališče, kjer je bil tudi lansko leto na daljšem odmoru.

ZA ŽELEZNIČARJE.

LDU Belgrad, 3. maja. Danes so se začeli porazgovori v prometnem ministertvu, da se zadovoljijo materijalne zahteve železničarjev.

RAZVELJAVLJENI KOMUNISTIČNI OBČINSKI MANDATI V KARLOVCU.

Karlovac, 3. maja. (Izvirno.) Vlada je razveljavila mandate tukajšnjih komunističnih občinskih zastopnikov, kakor tudi izvolitev komunista Majdera za župana. Na njihovo mesto pridejo namestniki iz kandidatne listine, ki bodo položili predpisano prisego brez pridržka.

ARETIRAN KOMUNISTIČNI HUJSKAČ.

LDU Belgrad, 3. maja. Belgrajska policija je prišla v Belgradu Ljutico Žekića, enega od glavnih komunističnih agitatorjev v subotških prevratnih dogodkih. Skrival se je v Belgradu z imenom Stefan Crkić. Prepeljali so ga v Subotico pred preiskovalnega sodnika, ki ga je bil dal prijeti.

RAZBOJNIKI UBILI POSLANCA.

LDU Belgrad, 3. maja. Iz Kragujevca poročajo, da so na potu med Rašo in Kragujevcem razbojniki ubili sinoči poslanca Tihomira Draškovića, hudo pa ranili odvetnika Miljutina Filipovića in sodnika Marinovića.

UKINJENA ZASEBNA KOMPENZACIJSKA TRGOVINA.

LDU Belgrad, 3. maja. Včeraj je bila seja ministrskega odseka za ureditev trgovine. Sklenili so, da se popolnoma ukine privatna kompenzacijska kupčija. Kmalu se bodo sestavili statuti proti visokim cenam.

BORZNO POROČILO.

LDU Zagreb, 3. maja. Devize, Berlin 285—287, Italija 715—725, Pariz 1035—1058, Praga 254—256, Švica 3150, Dunaj 70—71, Valute, Dolarji 13.800—14.100, avstrijske krone 67—68, levi žigosani 210, carski rublji 200—208, češkoslovaške krone 245—250, francoski franki 1000, napoleondori 560—568, nemške marke 277—280, leji 265—267, italijanske lire 700, turške lire v zlatu en komad 610.

Prosveta.

pr »Dramatično društvo« v Trstu prosi vse one igralce in diletante, ki reflektirajo v prihodnji sezoni sodelovati pri Slovenskem gledališču v Trstu, da pošljejo svoje tozadevne oferte najkasneje do 20. maja na naslov društvenega tajnika: Dr. J. Kažem, Trst, ul. Filzi št. 10/1.

pr **Kolizejni honorari Matice Hrvatske.** Premda današnjim prilikama povišala je Matica Hrvatska honorare za literarne radove te plača odsad: za naklado od pet tisočakov primjeraka originalna pjesnička djela K 1200, prevedena pjesnička djela K 600, orig. prozu K 800, prevedenu prozu K 400 za štampani tabak, 22 cicerka, 32 retka na stranici. Drugi se formati preračunavaju. Za svako daljnjio tisuću primjeraka raste honorar za deset po sto. Za svako ponovno izdanje plaća se tri četvrtine honorara. Korektura i revizija plaćaju se separatno. Pisac ostaje vlasnik svojega djela.

Gospodarsko.

Dajte nam strokovnih šol.

Pod tem naslovom je prinesel »Slovenec« št. 83, z dne 13. aprila 1920, članek, ki da približno točno sliko o našem obrtnem strokovnem šolstvu. Neznani člankar, ki se skriva pod pseudonimom »Jota«, omenja med drugimi tudi lesno strokovno šolo v Kočevju.

Lesna strokovna šola v Kočevju je bila ustanovljena že leta 1882. Ustanovil jo je nemški »Schulverein« in v začetku tudi popolnoma zdrževal, dokler ni prevzela leta 1898 vlada vse učne moči kot državne nameščenice, med tem ko je za poslopje še nadalje skrbel »Schulverein«. — Šola je bila zelo dobro preskrbljena kakor z učnimi pripomočki tako tudi z materijalom. Obiskovalo je to šolo letno po 40 učencev, ki so bili po večini Nemci. Kakor mi zatrjujejo Kočevci, je imela šola precej lepe uspehe, dasi med kočevskim ljudstvom ni bilo zanj toliko zanimanja kakor med slovenskim, kateremu pa je bila nedostopna ravno vsled nemškega jezika. — Pametni ribniški obrtniki so si sicer želeli, da naj bi se nekaj napravilo, da bi šola služila celemu okraju, a je bil ves trud zastoj, ker je pač morala ostati nemška trdnjava.

V februarju leta 1919 pa se je lesna strokovna šola v Kočevju zaprla. Kaj se je potem zgodilo s to šolo, pove člankar »Jota« dovolj točno. Uničilo, odpeljalo in razmetalo se je precej dragocenega materijala in danes stoji v Kočevju poslopje brez hakske v skrajno zanemarjenem stanju. Žalibo, da se tedaj med kočevskimi Slovenci ni našel človek, ki bi se bil energično uprl proti odlokom in delu gospodov, ki niso poznali okraja in naših domačih razmer.

Začelo se je govoriti, da se postavi obrtna šola v Sodražici. Kot rojak iz ribniške doline, ki dobro poznam našo domaćo obrt še bolje pa naše ljudstvo, sem prepričan, da je bila ta misel že v začetku nesrečno zamišljena — mrtvo rojeno dete, ki ni v stanu, da kdaj oživi. — Kdo naj zgradi v Sodražici poslopje za šolo, kdo preskrbi stanovanja za učence, stanovanja za učitelje itd. Vlada šole ne bo gradila, to zagotovilo je imel priliko slišati tako gosp. posl. Škulj, kakor tudi prizadeti širši krogi ravno iz ust gospoda, ki ima v tem oziru odločujočo besedo.

Sodražica leži najmanj 6 km od železniške postaje nekoliko ob strani kočevskega političnega okraja. V bližini ni bogve kakih gozdov. Kar je še tukaj, je povečini izsekano. V sodražki okolici ne najdete ne hrastovih gozdov in ne večjih bukovih. Ves materijal, ki bi se rabil v šolskih delavnicah, bi se moral dovažati gotovo največ iz Kočevja, ki leži v sredi lepih plemenitih gozdov kneza Auersperga. Kar se tiče obrtnosti, je ista gotovo razvita toliko v ribniški okolici kakor tudi v Vel. Laščah, Robu itd. in se vsi ti kraji v tem oziru po vsem lahko merijo s Sodražico.

V Sodražici bi se moralo začeti s šolo šole od temeljnega kamna. Kdo bo plačal stroške, to so vse samo skrbi, ki pridejo pri današnjih razmerah zelo zelo v poštev.

Moje skromno mnenje je, da lesna obrtna šola ne spada nikamor drugam kakor nazaj v Kočevje. Kočevje je naše naravno središče. Slovenska obrtna strokovna šola bi povzdignila tukajšnji slovenski življenj in njega gospodarsko moč.

Za okraj je silna škoda, ako ne dobimo v najkrajšem času te šole nazaj. Prazno poslopje čaka nanjo, vrhu tega je tukaj tudi precej lepih stotisočakov. Stroji, ki so se odpeljali, naj se vrnejo. Dolžnost vseh političnih faktorjev je, da delajo na to. Lesna strokovna šola je veliko bolj dostopna interesentom v Kočevju kakor v Sodražici, sicer pa je bilo navdušenje za obrtno šolo v Sodražici bolj umetno kakor iskreno, ker se vsakdo zaveda, da mora strokovna lesna šola služiti celemu okraju in ne samo mali sodražki dolinici.

Na obrtni lesni strokovni šoli v Kočevju je bila tudi obrtno nadaljevalna šola. Pozneje se je ustanovil še trgovski tečaj in risarski tečaj, poučevalo se je še modeliranje, mizarstvo, rezbarstvo in strugarstvo za učitelje, ljudsko šolske učence in gimnazijce. — Profesorji so prirejali potovalne tečaje za domače obrtnike. Napo-

sled so se poučevali še invalidi v lesnih obrtéh.

Kako bi bilo vse to mogoče v Sodražici, naj povedo pa oni, ki se zavzemajo za obrtno šolo te vrste v Sodražici!

Jos. Ilc.

6% državni boni. »Jugoslavenski Lloyd« je pisal te dni, da je direkcija državnih dolgov podzvela vse, da bodo izplačani državni boni, ki zapadejo v izplačilo 3. maja. Toda finančna blagajna nima še navodil glede izplačevanja. Kakor vse kaže, bo zopet treba čakati. Vprašamo še, kako bo z obrestmi? Kaj pa obljubljena premija?

Prošnja. V soboto, 1. maja, okrog 9. ure dopoldne se je izgubil na cesti iz Ljubljane proti St. Vidu zavitek, v katerem so bili štirje važni deli od oljnatih osi pri kolesu od kočije (2 »puši« in 2 kapici iz mehanine). Kdor bi bil ta zavitek našel, se

prosi, da naznani Štefanu Erman, St. Vid 4. Izgubila se je večja vsota denarja od trgovine Mayer do Pogačarjevega trga. Izgubila ga je neka branjevka. Ker je to vse njeno premoženje, je naprošen pošten najditelj, da odda najdeno na policiji.

Trpite na reumatizmu in gihtičnih bolečinah? Vdrženje s pravim Fellerjevim Elza fluidom je takorekoč dobrodejno! 6 dvojnati ali 2 velik specialni steklenici 36 K.

Rabite mlo-odvajajoče sredstvo? Fellerjeve prave Elza kroglice izvršujejo svojo dolžnost! 6 škatlic 18 K. — Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 6 K. — Želodec okrepčujoča Švedska tinktura 1 steklenica 15 K. — Omot in poštena posebej, a najceneje. Eugen V. Feller Stubica donja, Elzatrž št. 134, Hr. rasko.

Brez posebnega obvestila.

Matko Kranjc
Mihaela Kranjc roj. Crnkova
poročena.

Vrhnika, dne 2. maja 1920.

Dr. med. Fr. Kavčič
specialist za pljučne in notranje bolezni
se je nastanil na Bledu.
Ordinira 11—12 in 3—4. 1920.

Fran Mlakar
Josipina Mlakar roj. Vehovec
poročena.

Senožeče—Žužemberk 26. 4. 1920.

Razpisana je služba **organista in cerkvenika** na Polščniku pri Litiji. Nastop takoj. Prednost imajo oni, ki razumejo kako rokodelstvo. 1920.

Dobro izurjena **prodajalka** z dobrimi spričevali, ki bi bila ob enem **blagajničarka** se sprejme takoj v trgovini Josip Elaner v Litiji.

Odslek lesne industrije pri zvezi industrijev v Ljubljani razpisuje

službo tajnika, strokovno naobraznega, za takojšnji nastop. Ponudbe naj se vpošljejo Odsleku lesne industrije v Ljubljani, Še-lenburgova ul. 7. II.

Izurjen **mlekar** išče službe; vzame tudi mlekarstvo v najem. Naslov pove uprava pod 1682.

Dr. Pavel Avramovič

se je vrnil in ordinira zopet redno od 10—12 dopoldne in od 2—4 popoldne Ljubljana, Stari trg št. 30. 1920.

Več **zidarjev** se sprejme proti do-dobrih zidarjev bri plač. Vpraša se stavb. podjetje A. Cernc, Sv. Petra 23.

Stelaža in pul se prodaja. Poizve se pri Orehek, Metelkova ulica 1.

Večja imoščina sodov od olja, ma-sti in kislega zelja je na prodaj pri Gospodarski poslovalnici državnih železnic, drž. kolodvor. Na ogled ob uradnih urah do 10. t. m.

Kolar se išče za mestno pristavo. Hrana in stanovanje v hiši. — Zglasiti se je Ljubljana, Cesta na Kodeljevo št. 8.

Kupi se parni stroj tudi starejši, ležec ali prevoznik. Ponudbe na: Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5, pod šifro »Parni stroj«.

Spalna soba dobro ohranjena je ceneno na prodaj. Naslov pove uprava lista pod št. 1666.

Pisalni stroj z vidno pisavo in pol-kroglo Idealitasturo v dobrem stanju se prodaja. — Ponudbe pod Pisalni stroj XII 1663 na upravo Slovenca.

Veliko gozdno posestvo v bližini Maribora dva kilometra od proge koroške železnice oddaljeno se prodaja. Ponudbe na upravo lista pod št. 1691.

Zagar (gaterist) za polnojarmentik popolnoma samostojen delavec se sprejme takoj v stalo službo pri Ivan Šiška, tovarna parketov in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ul. 4.

Razpisuje se služba **organista.**

Plača po dogovoru, prosto stanovanje in njiva. Prednost ima rokodelci in oni, ki bi znal voditi društvo. godbo. Mestni župni urad Grmova, dne 30. aprila 1920.

Koncipienta

tudi začetnika, sprejemem takoj. Plača po dogovoru. Odvetnik dr. Franc Frlan v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 4.

Sprejme se **krepak**

učenec iz poštene hiše v trgovino z mešanim blagom pri Josip Osolin, Laško.

Ženitna ponudba.

Mladenič, star 27 let, prijazne zunanjosti ter poštenih starišev, z vrednostjo 350.000 K, se želi seznaniti oziroma oženiti z gospodično primerne starosti, ki bi imela svojo gostilno ali kmetijo. — Le resne ponudbe se pošljejo če je mogoče s sliko pod »Zadovoljnost 1685« na upravo »Slovenca«.

Krompirja

1 vagon, nekaj leče in šifola, ima na prodaj **FRANJO POTOČNIK**, gostilničar v DRVEŠIVASI pri PLIBERKU.

Graščina Hrib, pošta Tupaliče pri Kranju ima

smrekovo lubje

od približno 400 smrek 80 do 100 let starih na prodaj. — Ponudbe naj se vpošljejo na graščino Hrib po kg cen.

Spretnega knjigovodjo sprejme takoj državna Vnovčevalnica za živino in mast v Ljubljani, Krovov trg št. 10. —

Verziran **graščinski oskrbnik**

ki je dovršil vse kmetijske srednje šole in je popolnoma vešč sadjarstva, vinarstva in čmeljarstva se išče za valedposestvo na Spodnjem Stajerskem. Pismene ponudbe s prepisi spričeval o dosedanjem službovanju, pod naslovom »Oskrbnik samostojna moč 1654« na upravo tega lista.

„MIRNI DOM“

prvi jugoslovanski sanatorij za notranje živčne bolezni in za rekonvalescentce. Pojasnila daje vodja Dr. Čeh. Pošta Gornja Kungota pri Mariboru.

Prostovoljna dražba pohištva

se vrši v ponedeljek, 3. maja, ob 9. uri dopoldne na Sv. Petra c. 5, pritličje.

Mladenič z dobrimi izpričevali išče službe v delikatesni trgovini. Naslov pove uprava pod št. 1683.

Pisalni stroji

Imperijal, novo došli iz Anglije. — Cena zmerna.

Franc Bar, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

ŠOTO

suho za izolacijo, stelo in kurivo oddaja na vagone

F. & A. UHER veletrgovina Ljubljana.

Tvornica opeke in glinaste robe v Kutini, Slavonija, sprejme takoj dobrega

kurjača

za okroglo opekarniško peč. Ima prosto stanovanje, kurjavo, razsvetljavo in majhen vrt. Tovarna preskrbi tudi živila po nizki ceni. Glede plačila je najbolje vse po dogovoru. Potni stroški se povrnejo. Mesto Kutina se nahaja 6 postaj od Zagreba proti Slavoniji. 1665

Po največji ceni kupim **stare kovine**

kakor: baker, aluminium, cin in nikel.

Ponudbe z množino in ceno pod poštni predal št. 15. Celje.

SENA.

Cena po dogovoru.

Prispevajte za sklad S. L. S.

Uprava gozdnega posestva Kemmetgebirge in Lengdori v Gröbmingu (Gornje Stajarsko), odda gozdna dela

pri sekanju 1920 okoli 15.000 kub. metrov v akordu. Živila po uradnih cenah s pribitkom 12% za upravno režijo in izgubo preskrbi delavcem uprava, žage in sekire pa treba prinesiti s seboj. Obraba se povrne, enako vožnja tja in nazaj. Za bivanje v gozdu je dobro poskrbljeno. Ponudbe naj se pošljejo naravnost na gornji naslov. 1585

Razpis.

Glavno poverjeništvu ministrstva za agrarno reformo v Ljubljani sprejme začasnega

računskega uradnika

zmožnega državnega knjigovodstva. Plača po dogovoru. Razpisano mesto je primerno za vpokojene državne računske uradnike. Prošnje je vlagati do 6. maja 1920.

Glavno poverjeništvu za agrarno reformo v Sloveniji.

Strojepiska

vešča slovenske in nemške stenografije, dobi takoj službo pri deln. družbi »Croatia« Gospodarska cesta št. 2.

Koroška gospodarska družba v skladišču »Balkan« išče za takojšnji nastop

samostalnega knjigovodjo

za svojo podružnico v Sinčevasi na Koroškem. Interesenti naj se osebno zglase, ali pa pošljejo svoje ponudbe pismeno. 1658

Črno dalmatinsko

ino ima v zalogi

Gospodarska zveza v Spodnji Šiški.

Mesečna soba z ali brez hrane se išče za takoj. Ponudbe na upravo lista pod Mesečna soba.

Novodošlo pravo KADILO

se dobi v vsaki množini po nizki ceni pri svečarju J. KOPAČU v Ljubljani, GOSPOSVETSKA CESTA številka 32.

Oder in zaponke (kianfc)

se ceno odda. Tovarna voz Rath, Graz, Kalvarienbergstr. 1678

Kavo čaj

Čokolado
Kakao
Kavni pridatek
Konjak
Rum
Likerje
Šampanjec
Namizna vina
Mandelne
Rozine
Paradižnike
Dišave
Riž
Slive

razpošilja po celem kraljestvu

Josip Fabiani

Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Nenadna smrt nas je oropala včeraj našega očeta

IVANA GOREC

v starosti 63 let. Pokopali ga bomo v sredo ob 2 popoldne iz mrtvašnice na pokopališče k Sv. Križu.

Vzorni oče, plemenit značaj, mož neutrudnega dela leže z njim v grob. Lahka, lahka mu bodi rodna gruda, katero je toliko ljubil. — Večnaja ti pamjat, oče!

LJUBLJANA, 3. majnika 1920.

Rodbina GOREC.

Nudimo na vagone po najugodnejših cenah v naši klavnici izdelano **suho svinjsko meso, soleno slanino (špeh) in čisto svinj. mast**

Nadalje nudimo prvovrstno bačko pšenico, koruzo, ječmen, oves, moko in ostale mlinske produkte, franko vagon Novi Sad.

Srpska Zadruga banka d. d. Novi Sad.